

Politik Bilim

Sanayimizin Dünya ARGE'sinde Yeri (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

*“BMW ya da Volkswagen niçin bir ‘Alman’ arabasıdır? Ya da Renault ‘Fransız.’
...Çünkü ARGE’si Almanya’da, Fransa’da yapılmıştır.”*

E. Manisalı, Cumhuriyet, 16.04.2012.

Avrupa Komisyonu’nun yayımladığı “2011 EU Industrial R&D Investment Scoreboard”tan hareketle Türkiye’deki sanayi kuruluşlarının dünya ARGE’sindeki yerleri konusunda, geçen hafta, kabaca da olsa bir fikir edinmiştik. İsterseniz bu hafta konuyu, yüzdeler, firma düzeyindeki sıralamalara boğmadan genel bir değerlendirme yaparak durumumuzu daha iyi görmeye çalışalım.

Dikkatinizi, çekmiştir; söz konusu rapor aslında sanayi firmaları arasında bir sıralama yapıyor; ama her firmanın ait olduğu ülkeyi de belirterek... Ne diyordu rapor? “*ARGE yatırım harcamalarında 2010’nun dünya birincisi İsviçre’nin Roche firmasıdır.*” Raporu hazırlayan Avrupa Komisyonu ya; sözüm ona ülke adı belirtmeden ikinciye söylüyor: “*Bir AB firması: Volkswagen...*” Ve hemen ardından da ekliyordu: “*Bu ikisi dışında ilk onda, beş ABD firması var... Japonya ve Güney Kore’den birer, İsviçre’den bir firma daha var...*”

Zannedersiniz ki, AB, ulusal sınırların bütünüyle ortadan kalktığı istisnaî bir coğrafyada artık tek bir ülkeye dönüşmüş bir ülkeler topluluğudur ve onun için de *Volkswagen* bir AB firması olarak takdim edilmektedir. Oysa, sözünü etmiştim; aynı raporda, AB’nin kendi içinde yapılmış firmalar arası bir sıralama tablosu da var; tam bin firmalık ve her firmanın hangi ülkeye ait olduğu da o listede yazıyor. Listeye bir bakışta firmalardan önce hangi ülkenin ya da ülkelerin önde koştuklarını görürsünüz. En önde koşanı tahmin etmişsinizdir: **Almanya...**

Sözü uzatmayalım: Sıralamayı firmalar arasında da yapsanız; bunların bir bölümünü ‘AB firması’ olarak da ansanız; ortada, her birinin ait olduğu bir ülke vardır ve o ülkenin adı son çözümlemede öne çıkar (ya da Türkiye gibi geride kalır). Diyeceğim o ki, yapılan firmalar arası bir sıralama da olsa, bu, ülkeler arasında bir sıralamadır ve dünyadaki yarış da gerçekte uluslararası bir yarıştır. Bunu, ülkemizde hâlâ, güçlü pazar ekonomilerinin kendi ulusal motifleriyle kurmak istedikleri dünya sistemini ‘küreselleşme’ olarak belleyip tuzu da benden olsun diye koşturan varsa, onlar için söylüyorum.

Verilen sıralamalardan çıkan çok açık bir sonuç daha var: Dünya pazarlarında önde koşan firmaların ARGE harcamaları çok yüksektir; önde koşabilmek ve bu konumlarını sürdürebilmek için ARGE’ye yaptıkları harcamaları sürekli yüksek tutmak, hattâ sürekli artırmak zorundadırlar. Bu, ait oldukları ülkelerde de, kamu kaynaklarından sanayi ARGE’sine büyük paralar ayrılıyor demektir. Çünkü bütün dünyada, sanayi firmalarının yaptıkları araştırmalar kamu kaynaklarından desteklenir. Ama, ulusal devletler bu desteği boşuna vermezler. Yerim elvermediği için söz etmemiştim; sıralama tablolarında firmaların ARGE harcamalarının hemen yanında, ‘*net satışları*’, ‘*ARGE harcamalarının net satışlarına oranları*’ ve ‘*işletme kârları*’ da yer almaktadır. Ve yaptıkları ARGE karşılığında ne elde etmişlerdir; o da dikkatle değerlendirilmektedir.

Türkiye’de faaliyet gösteren firmaların kaçınıcı sırada geldiklerine işaret etmiştim. Tamam, durumumuz parlak değil; ama bunun ötesinde yapmak zorunda olduğumuz değerlendirmeler de var. Örnek mi? ‘Yerli otomobil’ ya da ‘otomobilde Türk markası’ meselesinin güncelliğini koruduğunu sanıyorum. Onun için özellikle belirtmiştim. İlk 50’ye giren AB firmalarından

5'i, AB dıŐı firmalardansa 6'sı otomobil ve parçaları sanayiinden... Bizden de **AB dıŐı firmalar sıralamasında** ilk 1000'e giren iki otomotiv firması var: Biri TOFAŐ, 671. sırada; diğeri Ford Otomotiv, 879. sırada... Bu iki firmanın sermaye yapıları da biliniyor. Bana söyler misiniz; biz hangi ARGE gücümüzle kendi markamızı ortaya koyup dünya pazarlarında nasıl tutunacağız?

CBT. 27 Nisan 2012